

**Громадська організація
«Львівська педагогічна спільнота»**

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ РОБІТ

**УЧАСНИКІВ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«Сучасний вимір
психології та педагогіки»**

22–23 травня 2020 р.

**Львів
2020**

УДК 159.9+37.01(063)
С91

С91 Сучасний вимір психології та педагогіки : Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 22–23 травня 2020 року). – Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2020. – 200 с.

У збірнику містяться матеріали, подані на міжнародну науково-практичну конференцію «Сучасний вимір психології та педагогіки». Для студентів, аспірантів, викладачів навчальних закладів, науковців та представників громадських організацій.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

УДК 159.9+37.01(063)

© Автори статей, 2020
© Львівська педагогічна спільнота, 2020

НАПРЯМ 5. СОЦІАЛЬНА І ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Суліцький В. В.

ПРИТЧА-ТЕРАПІЯ У РОБОТІ З КЛІЄНТОМ 82

НАПРЯМ 6. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Бережна Л. В.

РОЗШИРЕННЯ ПРОСТОРУ ВЧИТЕЛЯ ШЛЯХОМ РЕАЛІЗАЦІЇ
ВЕКТОРА ЙОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ 86

Бунчук О. В., Єрмак Ю. І.

ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ ВИКЛАДАЧЕМ
І ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В СИСТЕМІ
ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ 90

Демидюк Н. М.

ПІДГОТОВКА ДІТЕЙ ДО ШКОЛИ ЯК АКТУАЛЬНА
ПРОБЛЕМА В ТЕОРІЇ І ПРАКТИЦІ ВІТЧИЗНЯНОЇ ПЕДАГОГІКИ
ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТ. 92

Доротюк В. І.

ВПЛИВ ОСОБИСТОСТІ ВЧИТЕЛЯ НА ФОРМУВАННЯ
ПРЕДМЕТНИХ ЗНАТЬ У ШКОЛЯРІВ 97

Доротюк О. Г.

ДІАГНОСТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ УЧНІВ
В УМОВАХ КОМПЕТЕНТІСНО-ОРІЄНТОВАНОЇ ОСВІТИ 98

Квітка А. С.

ОСОБЛИВОСТІ ЗМІСТУ СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАТИВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ДЕРЖАВНОЇ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ 100

Майстренко Н. М.

ФОРМУВАННЯ ФІЗИЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙСТРІВ
ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ КУРСУ ФІЗИКИ... 103

Максимова К. В.

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА» МАЙБУТНІХ
ФІТНЕС-ТРЕНЕРІВ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ 107

Омок Г. А.

МОТИВАЦІЙНО-ЦІННІСНИЙ КОМПОНЕНТ ГОТОВНОСТІ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
ТА СПОРТУ ДО ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В УМОВАХ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ 111

НАПРЯМ 5. СОЦІАЛЬНА І ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Суліцький В. В.

*кандидат психологічних наук, доцент,
старший викладач кафедри соціальної педагогіки
та соціальної роботи*

Київський університет імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна

ПРИТЧА-ТЕРАПІЯ У РОБОТІ З КЛІЄНТОМ

Народна мудрість. Що може бути цінніше за інформацію, що залишили нам пращури, передаючи її із покоління до покоління. До появи письменності вона передавалася із вуст в уста від батька до сина, від вчителя – учню. Але, ці відомості, настанови були безцінними тому, що вмщували великий життєвий досвід, який перевірений через спроби та помилки, їх виправлення та перетворювання в аксіоми народної мудрості.

З часом, народна мудрість почалася поширюватися світом, коли з'явилися перші мандрівники. Їх поява в селищі або місті привертала увагу мешканців. Вони збиралися навколо мандрівника й уважно слухали його розповіді про ті місця, де він побував; про людей, з яким зустрічався; про події, в яких сам брав участь або бачив на власні очі. Ця інформація з роками перетворювалася у легенди, білини, казки, міти тощо. Вона перероблювалася, переосмислювалася, пристосовувалася до нових реалій і ставала часткою нашої культури, психології, менталітету.

Але, можливість порівнювати отримані відомості, робити певні висновки, спонукали людей до пошуку гарного життя, справедливих стосунків, добробуту, позитивної соціальної взаємодії. Таким чином, в основі наших сучасних правил, законів, етикету тощо, покладені знання та досвід наших пращурів, чії знання допомагають нам у скрутних обставинах, виступають порадами у вирішення будь-якої складної ситуації, сприяють самопізнанню та саморозвитку.

Народну мудрість сьогодні ми можемо розглядати як: звід законів і правил; поради на кожний день; мірило моральних і духовних цінностей; оптимальний варіант рішення конкретної проблеми або шлях виходу з певної ситуації; критику сучасного суспільства, його недоліків, недосконалості; висміювання людей за їх жадобу, розбещеність тощо;

поради та рекомендації на будь-які випадки життя; правила побудови взаємодії між людьми.

Останнім часом все більше професійних психологів, соціальних педагогів звертаються до народної мудрості. З'явилися окремі напрями в психотерапевтичних методах роботи з клієнтами, наприклад – казкотерапія. Але, окремо ми хотіли би зупинитися на притча-терапії. Що таке притча? У чому полягає її відмінність від інших видів народної творчості? В яких випадках ми можемо застосовувати притчі в роботі з клієнтом? Який вони мають психотерапевтичний ефект? На ці та інші питання ми дамо відповіді у цій статті. Її мета полягає у тому, щоб психологи дізналися більше про можливості притча-терапії у роботі з різними групами клієнтів, переконалися в її користі та доцільності в психологічній практиці.

Так що таке притча? Притча, за визначення, що ми знаходимо у Вікіпедії, – це коротка повчальна розповідь в алегоричній формі, що містить у собі моральне повчання. Але моральну настанову ми отримуємо і після читання казки або легенди. Пам'ятаєте, як в кінці ми читаємо: «Казка – неправда, да натяк є в ній, що добрим молодцям стане навчанням». Так в чому полягає різниця між притчами та іншими видами народної творчості? Головна відмінність – це те, що отримавши моральне повчання, висновок повинен зробити той, хто його отримав. Тобто, треба зробити висновок самостійно. Будь-яка притча – це переказ реальних подій, з конкретними персонажами, місцем і часом. Вона перевірена часом і є аксіомою. Середньовічний східний мудрець Абу-аль-Фарадж говорив, що притчі «це розповіді, що освіжають розум і видаляють з серця горе та сум» [1, с. 3].

Але не тільки в цьому полягає психотерапевтичний ефект притч. Як стверджував німецький письменник Карл Іммерман: «Навчання краще доходить через коротке оповідання, а не через тривалу проповідь» [1, с. 3]. Притчі прості та доступні для розуміння, вони цілеспрямовані, лаконічні, життєвостверджувальні.

Розглянемо класифікації притч. Вивчаючи літературу, статті й інші різноманітні видання, ми дійшли висновку, що розподіл притч можна запропонувати за такими критеріями:

1. За часом: притчі древніх часів, притчі середньовіччя, притчі нових часів; сучасні притчі.

2. За історичним походженням: притчі Месопотамії та Стародавнього Єгипту; притчі Древньої Греції та Древнього Риму, Ассирійські притчі, Персидські притчі тощо

3. За територіальним походженням: скандинавські притчі; притчі країн Африки; притчі Індокитаю, слов'янські притчі тощо.

4. За країною походження: індійські притчі, притчі Греції, єврейські притчі тощо. Майже всі країни мають свої притчі, які відображають національні особливості звичаїв, людей, які там мешкають.

5. За релігійним походженням: буддійські притчі, дзенські притчі, даоські притчі, суфійські притчі, християнські притчі тощо.

6. За приписаним авторством: конфуціанські притчі, притчі Царя Соломона, притчі Пезешкіана Носрата тощо.

Але, такий розподіл є умовним. Використання притч у психологічній практиці повинно відповідати вимогам логічного співвідношення її змісту потребам і запитам клієнта; доцільності в контексті ситуації; легкості у сприйнятті інформації; мінімальної кількості подій і їх учасників; наявності моралі, що відповідає темі консультування. Також, треба враховувати вік клієнта, його освітній рівень, індивідуальні психологічні особливості, релігійні переконання, світогляд тощо.

В яких випадках психолог може застосовувати притча-терапію у роботі з клієнтом? Починаючи з 2002 року, ми застосовували притчі у роботі з клієнтами, які мали проблеми: самовизначення та знаходилися в пошуках себе; мотивації до конкретного виду діяльності; пошуку «істини»; схильності до самогубства; із самореалізації; невпевненості у собі; взаємостосунків з іншими людьми; дотримання законів.

На що може бути спрямоване використання притча-терапії? На наш погляд, це:

- розуміння власного Я;
- формування світогляду людини;
- формування моральних цінностей;
- формування правил поведінки, у тому числі правослухняного способу життя;
- формування конструктивних способів взаємодії з іншими людьми.

Так, наприклад, використання притча-терапії у роботі з засудженими у місцях позбавлення волі, сприяло:

- їхньому саморозвитку;
- формуванню у них позитивного ставлення до життя, майбутнього, соціуму;
- пізнанню засудженими себе, формуванню адекватної самооцінки;
- підвищенню мотиваційної готовності до життя на волі та правослухняної поведінки;
- зменшення рівня агресії та самоагресії;
- відновленню у них совісті як інструменту самоконтролю;

– широму усвідомленому каяттю у вчиненому злочині.

Чи були проблеми? Так. Вони пов'язані з «дефіцитом совісті» у засуджених. Тому, паралельно з виконанням основних завдань притча-терапії, ми намагалися впливати на формування цієї інтегральної риси характеру в особистості засудженого. На жаль, це виявилось не можливим у осіб, які за медичними показниками мали діагноз «психопатичний розлад» або мали ознаки соціопатії. Це підтверджує висновки канадського психолога, доктора Роберта Д. Хаера [2].

Використання притча-терапії у роботі з будь-яким клієнтом допомагає вплинути на підвищення власної самооцінки; на мотиваційну готовність діяти, а не стогнати про свою безпорадність і нікчемність; на прийняття правильного рішення у складних обставинах і надзвичайних ситуаціях, використовуючи досвід інших людей; на активізацію внутрішніх ресурсів організму людини; на пошук та знайдення себе як особистості. Окрім цього, притчі – це відповіді на питання, приклад вчинку, рекомендації з налагодження власного життя тощо.

У житті все минає. Тільки притчі залишаються. Вони збагачують людей своєю мудрістю, спонукає до пошуку, самовдосконаленню. Саме притчі ведуть і допомагають більшості людей відчувати цілісність світу та ведуть їх до самопізнання.

Список літератури:

1. Велика книга притч. Харків : Віват, 2016. 336 с.
2. Хаэр Р.Д. Лишенные совести. Пугающий мир психопатов. Москва : Издательский дом : Вильямс, 2007. 152 с.